

Besluiten kerkenraad Eredienst en liturgie

1. Kinderen, jongeren en ouderen meer betrekken bij de eredienst

Bewustwording van gemeenteleden en ouders

Geregeld zullen de volgende zaken onder de aandacht worden gebracht van ouders en andere gemeenteleden (door kerkbode en website):

- Voor kinderen, jongeren én ouderen is het belangrijk om rust te ervaren als het gaat om het naar de kerk gaan. Wat er thuis gebeurt voor de eredienst is wezenlijk. Het 'opgaan naar God', het 'elkaar ontmoeten', mag aandacht hebben. De manier waarop ouders en ouderen naar de kerk gaan en in de kerk komen, heeft enorme impact op hoe kinderen en jongeren de dienst ervaren.
- Ook na de kerk is rust en even een moment van onderlinge gemeenschap belangrijk. Het samen koffie en limonade drinken, wat lekkers er bij, anderen uit de gemeente uitnodigen, zijn mooie momenten die alles met de eredienst te maken hebben.
- In de gezinnen kan aan de hand van de liturgie die op de website staat, zondagmorgen al een stuk voorbereiding worden gedaan. Bijvoorbeeld tijdens het gebed bij de ochtendmaaltijd ook bidden voor de dienst en alvast het gedeelte lezen waarover de preek zal gaan.
- Het is belangrijk dat kinderen en jongeren al van jongs af aan zelf een bijbel en een psalmboek hebben. Dat stimuleert hen om mee te doen.
- Het is belangrijk dat kinderen en jongeren gezien worden. Ouderen kunnen daarin bewust investeren.
- Gemeentebreed steeds uitleggen wat het Heilig Avondmaal is; besef in de gemeente over de inhoud helpt ook kinderen het te begrijpen. Ook is het belangrijk de onderlinge gemeenschap te laten zien – elkaar aankijken bij doorgeven van brood en wijn en elkaar groeten bij het aangaan.
- Bewustwording voor hele gemeente met betrekking tot de betekenis van de doop en het belang van het onthouden van een doopdatum.

Bewustwording en tips voor predikanten

Voor de predikanten wordt er aan de hand van de bezinning op de eredienst een nieuwe handleiding geschreven. In die handleiding kunnen de volgende punten een plek krijgen om kinderen en jongeren meer bij de dienst te betrekken:

- Schriftlezing staat uiterlijk vrijdag voor de dienst op de website van de gemeente.
- Enkele tips om meer betrokkenheid te genereren:
 - Iets doen, een voorbeeld, een woord, een opdracht, een vraag of een 'clifhanger' bewust meegeven aan de kinderen waar zij zelf of ouders thuis op terug kunnen komen.
 - Een symbool, een voorwerp of voorbeeld voor de kinderen bij de kern van de boodschap dat in zichzelf vervolgens ook zorgvuldig uitgelegd wordt aan hen. Vooral bij doopdiensten en het Heilig Avondmaal.

Enkele concrete acties voor de komende tijd

- Mogelijkheid onderzoeken of het welkom ook door jongeren en/of kinderen samen met welkomstambtsdrager gedaan kan worden. Bijvoorbeeld een aantal keer in een jaar bij bijzondere diensten (gecombineerd met het uitdelen liturgie).
- Standaardboekje maken voor meeschrijven in de dienst (Heilige doop en Heilig avondmaal thematisch – met ook uitleg van onderdelen erin)
- Kinderwerk (zondagsschool, basiscatechese of clubs) een kaart laten schrijven/maken voor doopouders en/of eventueel een symbool, bijvoorbeeld een doopkaars meegeven.
- Doopverjaardag benadrukken: Felicitatiekaart ontvangen van de kerk op bepaalde leeftijd en doopdatum (gebeurt al door zondagsschool)
- Op basiscatechese in curriculum tweejaarlijks de doop behandelen.

2. Aanbevelingen t.a.v. het zingen

Besluiten t.a.v. verstaanbaarheid en herkenning

- Om een betere verstaanbaarheid van hetgeen we in de eredienst zingen te bewerken, het verlangen om onomwonden te zingen over het heil in Christus en een betere aansluiting tussen de eredienst op zondag en door de week is besloten om als gemeente, naast de bijbel met psalmen uit 1773 die we al gebruiken, ook de **bundel Weerklank te gaan gebruiken in de eredienst.**

De bundel Weerklank biedt een gewogen selectie van liederen die Gods Woord naspreken, aansluiten bij de gereformeerde belijdenis en kerkmuzikaal passen binnen de gereformeerde liturgie. De bundel is tot stand gekomen door samenwerking van theologen, neerlandici en musici en bij het selecteren van de liederen zijn de volgende criteria gebruikt:

- De inhoud van de liederen stemt overeen met Gods openbaring in de Bijbel;
 - De inhoud van de liederen stemt overeen met de gereformeerde belijdenis;
 - De tekst van de liederen is van goede kwaliteit;
 - Het lied past muzikaal binnen de gereformeerde liturgie.
- Er is besloten om als gemeente de **psalmen in de volle breedte weer te gaan leren en zingen.** Dit willen we doen door in de avonddienst een leerpsalm op te nemen. Hierbij gaan we de psalmen door van 1 t/m 150. Op deze wijze worden de psalmen in de volle breedte gezongen. Iedere keer zingen we twee verzen van de leerpsalm (behalve bij Psalm 117 die uit 1 vers bestaat). Deze leerpsalm kan uit de berijming van 1773 komen of uit de Bundel Weerklank. Een commissie zal per psalm moeten bekijken welke berijming de voorkeur geniet m.b.t de verstaanbaarheid. De leerpsalm zal in de avonddienst als Introituslied gezongen worden. De ouderling van dienst leest dan voorafgaand de onberijmde tekst van de verzen van de leerpsalm die we gaan zingen, direct na de afkondigingen. Zonodig kan de ouderling van dienst woorden toelichten die in deze psalm voorkomen zodat we beter begrijpen wat we zingen. De geleerde basisschoolpsalm blijft in de ochtenddienst het Introituslied. Bij de verdere uitwerking kan nog worden nagedacht of we de psalmen doorgaan van 1 t/m 150 of dat we een indeling van de Psalmen naar de getijden doorlopen.

Er is besloten om met ingang van het winterwerk 2018-2019 zowel in de ochtenddienst als in de avonddienst de predikant de ruimte te geven om maximaal 2 liederen uit de bundel Weerklank te kiezen. Dit betekent het volgende:

	ochtenddienst	avonddienst
-Introituslied	Basisschoolpsalm uit 1773 in de ochtenddienst	Leerpsalm uit 1773 of uit de bundel Weerklank in de avonddienst
-lied na votum en groet	Z	Z
-lied na lezing wet of Geloofsbelijdenis	Z	Z
-lied voor preek	Z	Z
-lied na preek	Z	Z
-slotlied	Z	Z
Z = te zingen psalm of ander lied te kiezen door de predikant.	Maximaal 2 liederen uit Weerklank door de predikant in te vullen. Dit betekent dat er minimaal 4 psalmen uit 1773 gezongen worden.	Maximaal 2 liederen uit Weerklank door de predikant in te vullen. Dit betekent dat er minimaal 3 psalmen uit 1773 gezongen worden.

Daarnaast willen we de verstaanbaarheid van de psalmen vergroten door de predikanten op te roepen om toe te lichten wat we zingen wanneer er in een psalm of lied woorden staan die niet alledaags door ons gebruikt worden.

Besluiten t.a.v. het inzetten van andere musici in de begeleiding van de diensten

Het orgel blijft het hoofdinstrument voor de begeleiding van het zingen tijdens de erediensten. Tijdens bijzondere diensten kunnen, op initiatief van de kerkenraad, ook andere musici ingezet worden. In bijzondere situaties kan de kerkenraad toestemming geven andere instrumenten toe te staan. Hierbij stellen we voor dat we gedurende de periode waarvoor deze voorstellen gedaan worden de volgende instrumenten kunnen inzetten: trompet, viool, fluit en piano. Deze begeleiding moet wel gericht zijn op de samenzang en moet geen aparte muziekstuk worden.

Dienst	Welke instrumenten kunnen ingezet worden:
Pasen en Hemelvaartsdag	Trompet, viool, fluit en piano.
Pinksteren	Trompet, viool, fluit en piano.
Goede Vrijdag, Stille week	Geen.
Kerst	Trompet, viool, fluit en piano.
Belijdenisdienst	Trompet, viool, fluit en piano.
Afscheidsdienst leerlingen groep 8	Trompet, viool, fluit en piano.
Dienst anders begaafden	Trompet, viool, fluit en piano.
Adventsperiode	Trompet, viool, fluit en piano.
Lijdenstijd	Viool / fluit (meer ingetogen instrument).

3. Overige besluiten

- De geldingstermijn voor de besluiten t.a.v. de eredienst en liturgie is 8 jaar.
- Tijdens de reguliere erediensten worden geen beamers ingezet.
Bij de niet-reguliere erediensten kunnen beamers worden ingezet, mits ondersteunend.
- Predikanten kunnen de gemeenteleden tijdens de eredienst gelegenheid geven voor stil gebed.
- Predikanten krijgen in prediking en gebed de ruimte die de uitgangspunten eredienst en liturgie hen geeft.
- In de komende twee jaar wordt extra aandacht besteed aan de gezinsliturgie.
Hierbij denken we aan:
 - Het op de website en in de kerkbode vermelden van tekstgedeelten die in de eredienst aan de preek verbonden zijn.
 - Predikanten vragen om extra aandacht voor gezinsliturgie mee te nemen in een preek/enkele preken.
 - Ouderlingen vragen het onderwerp gezinsliturgie mee te nemen tijdens de huisbezoeken.
- Komende jaren wordt regelmatig een stukje in de kerkbode en op de website geplaatst waarin een deel van de thans vastgestelde uitgangspunten wordt weergegeven om daarmee de gemeenteleden uitleg te geven over de waarde en achtergronden van de eredienst en de vastgestelde liturgie.
- Predikanten geven de kinderen periodiek uitleg over het Heilig Avondmaal in de dienst (niet tijdens de bediening).

Besluiten om iets niet te doen

- Er wordt besloten om geen verschil aan te brengen m.b.t. de liturgie tussen de eerste en tweede ochtenddienst. Dit vanwege behoud van de eenheid in de gemeente, en praktisch gezien het extra werk wat het voor de predikanten met zich meebrengt.
- Er wordt besloten om het aantal keren dat we als gemeente het Heilig Avondmaal vieren te houden op het huidige aantal keren per jaar (4x).
- Er wordt besloten om het Onze Vader niet hardop mee te bidden tijdens de eredienst. Dit omdat we van mening zijn dat het niet goed is veel veranderingen tegelijk door te voeren.
- Er wordt besloten om de collectedoelen niet op een andere wijze bekend te maken dan het huidige beleid is.
- Er wordt besloten dat er op de kansel geen grote Herziene Statenvertaling komt te liggen die door de predikanten gebruikt kan worden tijdens de schriftlezing. Een dergelijke Bijbel is niet te verkrijgen. Ook houdt men behoefte aan een vlakke ondergrond.
- Er wordt besloten om geen extra Avondmaalsviering te houden op Witte Donderdag voor nieuwe belijdende leden. Dit omdat zij onderdeel zijn van de gehele gemeente en er anders de indruk wordt gewekt van een afzondering.
- Er wordt voorshands besloten geen gebruik te maken van een zondagsbrief omdat dit onderwerp bij de werkgroep communicatie ligt.
- Het voorstel over de verdieping in de prediking wordt voorshands niet gemeentebreed opgepakt. De kerkenraad gaat zich wel, samen met de predikant, na de zomervakantie bezinnen op de verdieping in de prediking aan de hand van een artikel van prof. van Ruler.